

К.е.н., доцент Маначинська Ю.А., к.е.н., доцент Євдошак В.І.

Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Україна

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАКТИЦІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Нормативно-правове забезпечення України спрямоване на імплементацію актів законодавства Європейського Союзу в частині підвищення прозорості господарської діяльності вітчизняних підприємств, а саме Директиви 2013/34/ЄС від 26.06.2013р. Європейського Парламенту і Ради про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній [1] в контексті реалізації Стратегії сталого розвитку України до 2030 року і Національного плану дій до 2020 року по впровадженню Стратегії на шляху до членства в ЄС.

Зокрема, Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень №2164-VIII від 05.10.2017р. [2] було внесено кардинальні зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3]. Першочергово зміни стосувалися закріплених критеріїв поділу підприємств (крім бюджетних установ) на мікро-, малі, середні і великі (ст. 2 Закону № 996-XIV).

Така градація вже визначена ч.3 ст.55 Господарського кодексу України (далі ГКУ), проте у відповідності до Закону України № 2164-VIII відповідні зміни будуть внесені і до чинного ГКУ [4].

Детально та всебічно зміст та характеристика Директиви 2013/34/ЄС [1], а також можливості її імплементації в українську практику розглядали такі вітчизняні науковці, як І.І. Афанас'єва [6], С.С. Гасанов [7], С.Ф. Голов [8], Н.О. Гура [9], С.Я. Зубілевич [10], Я.В. Котляревський [6], М.В. Кучерява [6], Л.Г. Ловінська [11], А.В. Озеран [12], Ю.Б. Слободяник [13], Н.А. Сиротенко [13] та інші.

Зокрема Ю.Б. Слободяник та Н.А. Сиротенко [13] в ході розкриття траєкторій змін щодо процедури підготовки, подання та аудиту фінансової звітності пропонують до запровадження низки заходів з метою подальшої успішної імплементації вимог ЄС у вітчизняну практику обліку, звітності та аудиту. Зокрема:

включити до складу підприємств, що становлять суспільний інтерес, підприємства значної суспільної значущості в силу характеру їх діяльності, встановивши на урядовому рівні перелік видів такої діяльності;

визначити загальні підходи до складання Звіту про управління та Звіту про платежі на користь держави у відповідних Методичних рекомендаціях, передбачивши можливість розкриття обов'язкових показників і показників на розсуд підприємства, забезпечивши дотримання балансу інтересів стейкхолдерів;

запровадити складання Звіту про управління з фінансовими та не фінансовими показниками для всіх підприємств, зокрема у повній формі для великих підприємств і у скороченій формі – для середніх, малих та мікропідприємств [13, с.78].

В свою чергу Н.О. Гура [9] звертає увагу на два етапи імплементації Директиви 2013/34/ЄС: внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та до національних стандартів бухгалтерського обліку (НП(С)БО). При цьому основні зміни, які містить Директива науковця групує наступним чином: додаткові вимоги щодо розкриття інформації середніми і великими підприємствами та суб'єктами суспільного інтересу; *звітування про платежі на користь урядів («країна-до-країни»); звітування компаній стосовно платежів до бюджету для збільшення рівня прозорості платежів, які здійснюються видобувною та лісозаготівельною галузями до бюджету у всьому світі [9, с.9 – 10].*

А.В. Озеран [12] аналізуючи положення Директиви 2013/34/ЄС акцентує увагу на не повному забезпеченні задекларованих у ній принципів (наприклад, щодо міжнародної порівнянності) та необґрунтованості окремих її положень, а серед основних її недоліків виокремлює: неузгодженість з МСФЗ, термінологічні суперечності, відсутність роз'яснень з приводу обліку тих чи інших статей, зниження інформативності та надійності фінансової звітності мікро, малих та середніх підприємств через занадто спрощені формати, відсутність у балансі

поділу активів і зобов'язань на короткострокові та довгострокові, що створює додаткові труднощі для оцінки фінансового стану підприємства. Враховуючи це, імплементацію положень Директиви 2013/34/ЄС слід здійснювати шляхом розумного і зваженого їх застосування та не вводити радикальні інновації у структуру і зміст фінансової звітності України [12, с.9].

Голов С.Ф. [8] проводячи аналіз змісту Директиви 2013/34/ЄС, робить наступні висновки: керівництво ЄС і Уряд України застосовують принципово різні підходи до регламентації фінансової звітності підприємств; в ЄС існує реальна диференціація вимог до фінансової звітності з урахуванням організаційно-правової форми і розміру товариств, а Уряд України продовжує курс на уніфікацію форм фінансової звітності на основі МСФЗ; для забезпечення реалізації курсу України на євроінтеграцію необхідно імплементувати положення Директиви 2013/34/ЄС у законодавче поле України [8, с.16].

В цілому, пріоритетними завданнями внутрішньої та зовнішньої політики України є курс на зближення з економічним та правовим простором Європейського співтовариства ЄС. Саме тому, імплементація положень європейського законодавства, зокрема Директиви 2013/34/ЄС потребує ретельного аналізу та вивчення досвіду європейських держав, що реалізують програму гармонізації вимог у сфері бухгалтерського обліку. Стосовно України, то при впровадженні положень досліджуваної Директиви необхідно враховувати як вітчизняні умови, так і ефективність нововведень порівняно з витратами на їх супровід. Також, існує низка питань, які потребують вирішення, зокрема, виникає необхідність посилення ролі професійних бухгалтерських організацій у регулюванні бухгалтерського обліку. Для вітчизняної практики особливе значення має нове поняття «кращий бухгалтерський облік», або «належна практика бухгалтерського обліку». Він забезпечується шляхом підготовки звітів та розкриття інформації, яка є цінною та доречною для користувачів. Вітчизняні вчені впевнено погоджуються із думкою європейських спеціалістів, які вважають, що Європейський парламент та Європейська рада з прийняттям Директиви 2013/34/ЄС започаткували нову епоху складання та подання фінансової звітності компаній, розміщених у країнах – членах ЄС [6, с.12 – 13].

Література:

1. Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради та скасовує Директиву Ради 78/660/ЄЕС і 83/349/ЄЕС : Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 26 червня 2013 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_45877
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 18.09.2018р. № 996-XIV (із змінами від 18.09.2018р. №2545-VIII) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>
4. Господарський кодекс України 1670-VIII від 06.10.2016 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
5. Афанас'єва І.І. Впровадження положень Директив ЄС в Україні / І.І. Афанас'єва // Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. - №3 (233). – 2017. – С. 9 – 12.
6. Гасанов С.С. Порівнянність фінансової звітності: європейський вимір та вітчизняні реалії / С.С. Гасанов, Я.В. Котляревський, М.В. Кучерява // Наукові праці НДФІ. - №1(74). – 2016. – С. 5 – 15
7. Голов С.Ф. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / С.Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. - №1. – 2014. – С. 3 – 17
8. Гура Н.О. Імплементация директиви 2013/34/ЄС в Україні з урахуванням міжнародного досвіду / Н.О. Гура // Економіка. - №10 (175). – 2015. – С. 5 – 10.

9. Зубілевич С. Я. Облікова директива ЄС, її вплив на склад і зміст звітів європейських компаній та перспективи для України / С.Я. Зубілевич // Бухгалтерський облік і аудит. - №7. – 2014. – С. 3 – 15
10. Казанова М. Аналізуємо зміни до Закону про бух облік / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/buh911/2017/november/issue-45/article-31684.html>
11. Ловінська Л.Г. Вплив євро інтеграційних процесів на розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні / Л.Г. Ловінська // Фінанси України. - №9. – 2014. – С. 21 – 30.
12. Озеран А.В. Директива 2013/34/ЄС щодо річної фінансової звітності: дискусійні питання та напрями її імплементації в нормативну базу України / А.В. Озеран // Бухгалтерський облік і аудит. - №5. – 2015. – С. 2 – 10
13. Слободяник Ю.Б., Сиротенко Н.А. Підготовка, подання та аудит фінансової звітності: траєкторія змін / Ю.Б. Слободяник, Н.А. Сиротенко // Облік і фінанси. - № 1(79). – 2018. – С. 72 – 79